

● Valter Rossi

Sedm Ježíšových slov na kříži

Poslední slova, která Ježíš před svou smrtí pronesl.

Jsou to **důležitá slova**, opravdová osobní závěť, v níž Ježíš nezanechává druhým nějaké věci hmotné, ale duchovní, které vedou k životu a slouží mu.

Je to závěť **jeho lásky**.

Každé ze sedmi „slov“ je spojeno s postavou jednoho svědků evangelia.

Text je inspirován knihou: Angelo Comastri,
Poslední Ježíšova slova, San Paolo, Cinisello Balsamo 2019.

METODICKÉ POZNÁMKY

Soubor úvah a svědectví Sedm Ježíšových slov na kříži lze použít např. jako:

1. **OSOBNÍ ROZJÍMÁNÍ** v postní době – např. od 5. neděle postní do soboty 5. týdne;
2. Materiál k **MODLITEBNÍMU SETKÁNÍ** od 2. stupně ZŠ výše, při němž postupně procházíme jednotlivá Ježíšova slova a připojená svědectví jako při křížové cestě.
K tomu můžeme vybrat vhodný prostor: upravit jednotlivá stanoviště – položit na ně zvětšený text Ježíšova „slova“ + obraz – foto jednotlivých postav, jejichž svědectví budeme zmiňovat, zvolit vhodné symbolické předměty jednotlivých zastavení (1 – kus pruhované látky s vězeňským číslem M. Kolbeho; 2 – nůž; 3 – obrázek z Lurd; 4 – obrázek vězeňské mříže; 5 – houbu nebo obrázek indického sárí; 6 – volejbalový míč; 7 – knihu dokumentů 2. Vatikánského koncilu) a každému dát nakopírovaný text, ze kterého budeme postupně číst.

Úvodní modlitba: Pane, máme teď před sebou poslední chvíle tvého pozemského života a uslyšíme slova, která jsi tehdy řekl. Každé z nich se dotklo mnoha dalších lidí – dej, aby se také dotklo každého z nás.

Závěrečná modlitba: Pane, děkujeme ti za tvá slova na kříži. Dej, abychom si na ně vzpomněli ve chvílích, které pro nás budou těžké nebo nevysvětlitelné.

Otče náš a Zdrávas Maria

SEDM SLOV

Kdybychom měli smysl postní doby a Velikonoc shrnout do sedmi slov, která bychom vybrali? Zdá se, že bychom jej nejspíše našli v sedmi větách, které Ježíš pronáší z kříže.

Odpuštění. Ve společnosti, která všechno dovoluje a nic neodpouští, není snadné toto slovo říci. Cvičit se ale v tom, abychom byli lidmi odpuštění, můžeme všichni: člověk se učí odpouštět tím, že sám přijímá odpuštění. To je prostor, který stojí za to prozkoumat!

Ráj. Ježíš tento velký příslib nedává jen kajícímu lotrovi, ale všem, kdo pokorně uznají, že jsou na cestě, a zakusí milosrdné Otcovo srdce. Krácejme každý den s pohledem upřeným k nebi!

Matka a syn. V tomto „slově“ je zahrnuta Maria, my a církev. Je tu Bůh, který nikdy nenechává člověka samotného, ale nabízí mu mateřské lůno, z něhož vždy vychází život. Přijměme Marii, ženu bolesti a matku radosti, do svého domova!

Opuštění. Ne, Bůh nás nikdy neopouští; v mezních situacích, když ho nejvíce potřebujeme, od něj prcháme my (a v tom jsme dobří). Začněme se místo toho s důvěrou uchýlovat do jeho náruče, a už nikdy nebudeme mít strach.

Žízeň. V tomto octu je obsažena veškerá solidarita se světem, který žije s pocitem neuhasitelné žízně po zvláštních zážitcích, kterou může uhasit jen voda spásy, jež pochází z Kristova boku. Čerpejme z tohoto pramene!

Dokonáno. Všechno nachází smysl v kříži: život i smrt, hřích i vykoupení, ovoce prastarého stromu i nové dřevo života, objetí světa v jeho přibitých rukou i v probodeném srdci. Všechno, včetně našeho života, který se učíme nabízet.

Otče. Stojí tam jako na vysoké věži, sleduje obzor a čeká na náš návrat, aby otevřel svůj dům a uspořádal hostinu. Ví, že naše srdce je dobré, protože ho stvořil, a zlo ho nemůže zkazit. Otevřeme svou náruč a srdce, abychom slyšeli osvobozující slova: „Ty jsi můj syn (dcera)“.

Kéž velikonoční radost přinese rozkvět našich rodin a společenství!

Překlad a úpravy z Dossier Catechista 6/2023 – 2024 David Žofák

„Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“

Lk 23,34

První „slovo“ ukřižovaného Ježíše nevyjadřuje nenávist, hrozbu nebo pomstu. I když byl odsouzen nespravedlivě, nejenže dál miluje, ale je připraven i odpustit. Přimlouvá se u Otce a říká: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí.“ Jakou úvahu může tato jednoduchá věta skrývat?

Ježíš jí možná říká: Oni se neprovinili; jsou zaslepeni nenávistí, násilím a zlem. Vyzvedli mě ze země na kříž, aby každý člověk na světě ke mně mohl obrátit svůj pohled a rozjímat o konci mého života, kdykoli se

ocitne v bolesti, ve zkoušce, v nemoci nebo utrpení.

Kdyby se lidem uprostřed zkoušek zdálo, že všude panuje nespravedlnost, při pohledu na mě mohou zjistit, že láska všechno dokáže: zmírňuje únavu, hasí nenávist, dává světlo a sílu.

Nepřičítej jim tuto vinu, neboť ty jsi Bůh milosrdenství, který odpouští a je připraven na všechno zapomenout. Otevři jejich srdce odpuštění, a oni naleznou pokoj!

Svědék **Maxmilián Maria Kolbe**

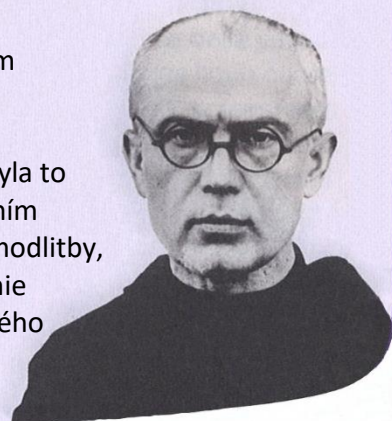
Narodil se v roce 1894 v polské obci Zdunska-Wola. Vstoupil do františkánského řádu a v době, kdy Evropa směřovala k druhé světové válce, věnoval se intenzivnímu misijnímu apoštolátu v Evropě a Asii.

Ve svém úsilí nepolevil, ani když onemocněl tuberkulózou. Tehdy začal vydávat časopis „Rytíř Neposkrvněné“, který nakonec dosáhl milionového nákladu. V roce 1939 také zahájil vysílání náboženské rozhlasové stanice, která však kvůli nacistické invazi do Polska musela svou činnost brzy ukončit.

Kolbe byl uvězněn a 28. května 1941 převezen do Osvětimi, kde byl nucen vykonávat tu nejvíce vysilující práci: měl odvážet mrtvolky do krematoria.

Všichni ho znali jako kněze a člověka, který všechno snášel a druhé těšil a odpouštěl jim. Jeden z jeho spoluvězňů o něm řekl: „Kolbe byl tím nejlepším mezi námi.“

V táboře smrti Kolbe nabídl svůj život výměnou za život otce rodiny, svého vězeňského druha, kterého nacisté spolu s dalšími odsoudili k trestu smrti: byla to pomsta za útěk jiného vězně. Kolbe byl pak zavřen spolu s dalšími v podzemním bunkru, kde měli všichni zemřít hladu. On však toto místo proměnil v místo modlitby, což oslovilo i jeho mučitele. Dne 14. srpna 1941 umírá po dvou týdnech agónie se slovy „Ave Maria“ na rtech. Jan Pavel II. ho nazval „patronem našeho těžkého století“. Uměl naplno žít Ježíšova slova: „Otče, odpusť jim, vždyť nevědí, co činí“.

„Amen, pravím ti, dnes budeš se mnou v ráji.“

Lk 23,43

Co mohla obsáhnout tahle jediná krátká Ježíšova věta? Jaké myšlenky asi směřovaly k muži, který byl ukřižován spolu s ním?

„Někdo si tě spletl se zlodějem, ale ty jsi bojovník, který chtěl osvobodit svůj lid od římské nadvlády.

Dělal jsi to ale špatně, protože násilím se mír a svoboda získat nedají. Tvé bláznivé nápady se nesetkaly s úspěchem, když jsi byl vedle mě přibit na kříž.

Pohlédl jsi mi ale do očí, objevil jsi cestu lásky a pochopil jsi, že máš ještě čas se po ní vydat. Už žádné násilí, brutalita, válka, nepřátelé a útočníci! Barabášova slova otrávil

tvé srdce, ale teď jsi pochopil, všeho litoval a poprosil mě, abych na tebe pamatoval, až vstoupím do svého království.

Samozřejmě, že na tebe nezapomenu: umírám právě za tebe a za všechny, kteří stejně jako ty budou mít odvahu požádat o odpuštění. Buď si jist: ještě dnes budeš se mnou v ráji.“

Svědčyně Maria Goretti

Narodila se v roce 1890 v Corinaldu jako první ze šesti dětí. V roce 1900 jí zemřel otec. Aby matka mohla rodinu uživit, musela se dělit o statek v Agro Pontino s otcem a synem Serenellovými a společně s nimi se starat o pole. Na Marii pak zůstala péče o dům a její bratry.

Alessandro Serenelli se do Marie zamiloval. Po prvních sprostých nabídkách, které Marie odmítla, jí začal vyhrožovat a 5. července 1902 došlo k tragédii. Alessandro Marii napadl a pokusil se ji znásilnit. Ta se ho snažila zastavit slovy: „Ne, ne, Bůh si to nepřejí, jestli to uděláš, půjdeš do pekla,“ ale on ji poté čtrnáctkrát bodl. Marii se podařilo zachránit a převézt do nemocnice, kde u ní zůstal kněz – místní farář Themistokle Signori. Následující den ji připravoval na přijetí posledních svátostí a ptal se jí, zdali je ochotná svému vrahovi odpustit, jako odpustil Ježíš na kříži.

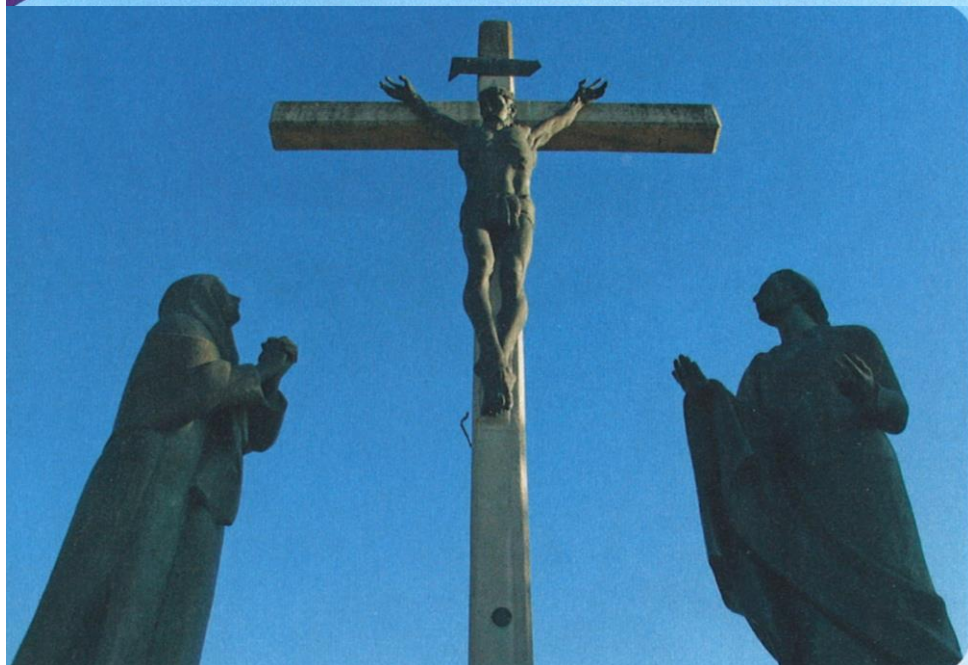
Její odpověď byla pohotová: „Ano, z lásky k Ježíši mu odpouštím a chci, aby byl se mnou v ráji.“ Vydechla naposledy v neděli 6. července 1902 odpoledne: bylo jí pouhých 11 let, 8 měsíců a 21 dní.

Vrah byl odsouzen ke třiceti letům vězení. Poté, co se mu zdálo, že mu Marie podává čtrnáct lilií, začal konat pokání a tak začala jeho konverze. Z vězení byl propuštěn po dvaceti sedmi letech. Mariinu matku požádal o odpuštění, a ona mu ho dala. Marie Goretti byla v roce 1950 prohlášena Piem XII. za svatou.

„Ženo, hle, tvůj syn. Synu, hle, tvá matka!“

Jan 19,26

Marie a Jan jsou téměř jediní, kteří mají odvahu stát pod křížem, na nejpotupnější místo ze všech, vedle odsouzence, kterého všichni urážejí. A tak slyší jeho další slova. Mohli v nich slyšet možná následující myšlenky:

„Matko, nemysli už na moje utrpení! Tohle je čin největší lásky a jen ta je jedinou kotvou spásy pro lidstvo! Mami, nauč to také Jana! Buď jeho matkou! To od tebe jsem se naučil milovat a odpouštět, děkovat a omluvit se. A po Janovi buď matkou všem

lidem, kteří se tu na scéně dějin objeví. Jen díky tomu budou moci vést nový život jako rodina, kterou spojuje jedno mateřské srdce.

A ty, Jene, přijmi ve svém domě tu, která byla mou matkou. Ona bude tvým domem lásky a díky ní objevíš, že můj Otec je láska, která touží být milována.“

Svědék Giovanni Battista Tomassi

Narodil se 29. listopadu 1880 v Římě jako syn správce knížecího rodu Barberini, ale ještě jako velmi mladý byl kvůli těžké formě nevratné deformující artritidy upoután na invalidní vozík. Velmi trpěl na těle i na duchu, a proto se vzbouřil proti Bohu a církvi. V roce 1903 se rozhodl zúčastnit poutě do Lurd s úmyslem nechat se dovézt až před jeskyni Massabielle, a pokud se tam nevyhléčí, vezme si teatrálním gestem život.

Nicméně jakmile se nemocný mladík k jeskyni dostal, byl zasažen způsobem, jakým do ní dobrovolníci pomáhali nemocným lidem vstoupit. V tu chvíli pocítil hluboký pocit úlevy a projasnění, které může přinést jen láskyplné sdílení utrpení a útěchy.

Když se vrátil, požádal o rozhovor biskupa, který tuto pouť doprovázel, Mons. Radiniho Tedeschiho. Odevzdal mu svou zbraň a řekl: „Panna Maria zvítězila. Vezměte si ji, já už ji nebudu potřebovat! Panna Maria uzdravila mého ducha.“ A dodal: „Jestli Lurdy udělaly dobře mně, dělají dobře i mnoha dalším nemocným lidem“.

Spolu s biskupem byl také mladý kněz Angelo Roncalli, budoucí papež Jan XXIII. Právě před nimi Tomassi vyjádřil své přání založit zvláštní sdružení, které zprostředkovává a doprovází nemocné a poutníky do Lurd a mezinárodních mariánských svatyní. Dnes nese jméno UNITALSI a počet dobrovolníků této organizace přesáhl sto tisíc.

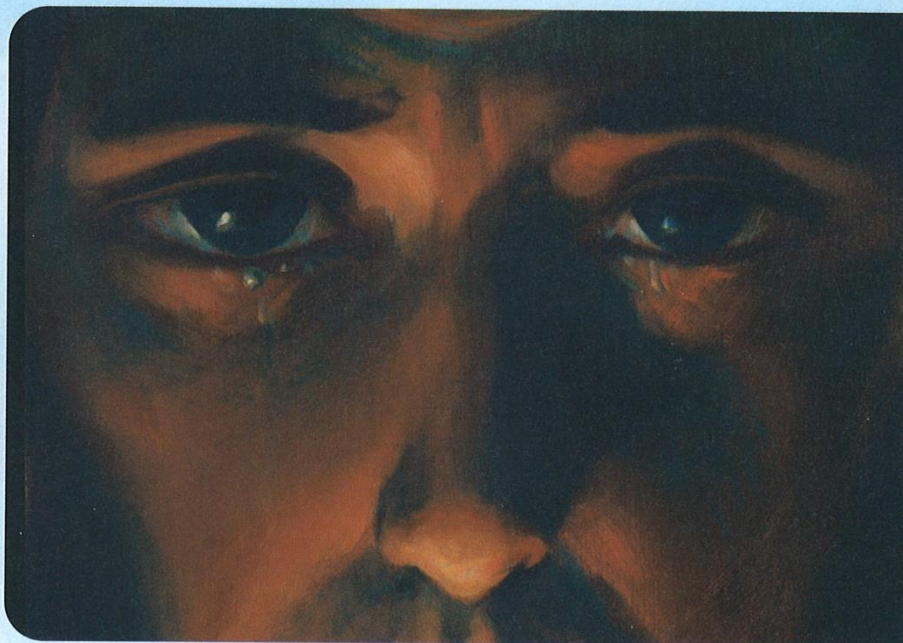
„Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“

Mt 27,46; Mk 15,34

Ježíš se modlí velmi výjimečnými slovy Písma. Je to začátek žalmu 22; ačkoli by se to mohlo zdát, nemluví se v něm o Bohu, který opustil člověka v jeho bolesti, ale jedná se o velké vyznání víry připomínající dějiny spásy: „*Otcové naši doufali v tebe, doufali, tys jim dal vyváznout. Úpěli k tobě a unikli zmaru, doufali v tebe a nebyli zahanbeni.*“

Tento žalm hovoří o spásném utrpení Mesiáše působivým prorockým jazykem: „*Sápou se jako lev na mé ruce a nohy, mohu si spočítat všechny své kosti. Pasou se na mně svým zrakem. Dělí se o mé roucho, losují o můj oděv.*“

Žalmista však nezoufá a s nadějí své vyznání uzavírá: „*Vždyť Hospodinu náleží kralovat, i nad pronárody vládnout. (...) Potomstvo bude mu sloužit. O Panovníku budou vyprávět dalšímu pokolení, to přijde a bude hlásat jeho spravedlnost lidu, který se zrodí: 'To učinil on!'*“

Svědék Jacques Fesch

Píše se rok 1954 a Jaquesovi ještě není dvacet čtyři let. Je synem bankovního ředitele a žije v Paříži se svou přítelkyní Pierrette.

Jednoho šíleného rána však vyloupí klenotnictví, zraní kolemjdoucího, zabije policistu, nechá se zatknout a na kaplana, který k němu láskyplně přistupuje, křičí: „Nemám žádnou víru a nepotřebuji vás!“

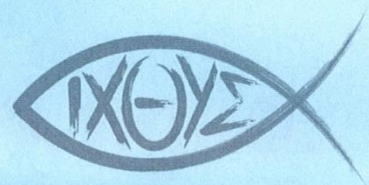
Jeho život skončí pod gilotinou, ale zemře pokojně, v Boží milosti a s důvěrou v Otcovo milosrdenství.

Po zdánlivě promarněném životě prožil ve vězení asi osm měsíců po zatčení konverzi: „Bylo to jednoho večera v mé cele... Přes všechny katastrofy, které se přese mě v posledních měsících převalily, jsem zůstal přesvědčeným ateistou... Ten večer jsem ležel v posteli s otevřenými očima a poprvé v životě jsem skutečně mimořádně intenzivně trpěl kvůli tomu, co mi bylo zjeveno ohledně jistých rodinných záležitostí. Tehdy se mi z hrudi vydral výkřik, volání o pomoc: 'Mon Dieu! Mon Dieu!' (Můj Bože! Můj Bože!) A okamžitě, jako prudký vítr, který přichází, aniž by člověk věděl odkud, mě Duch Páně chytil pod krkem“.

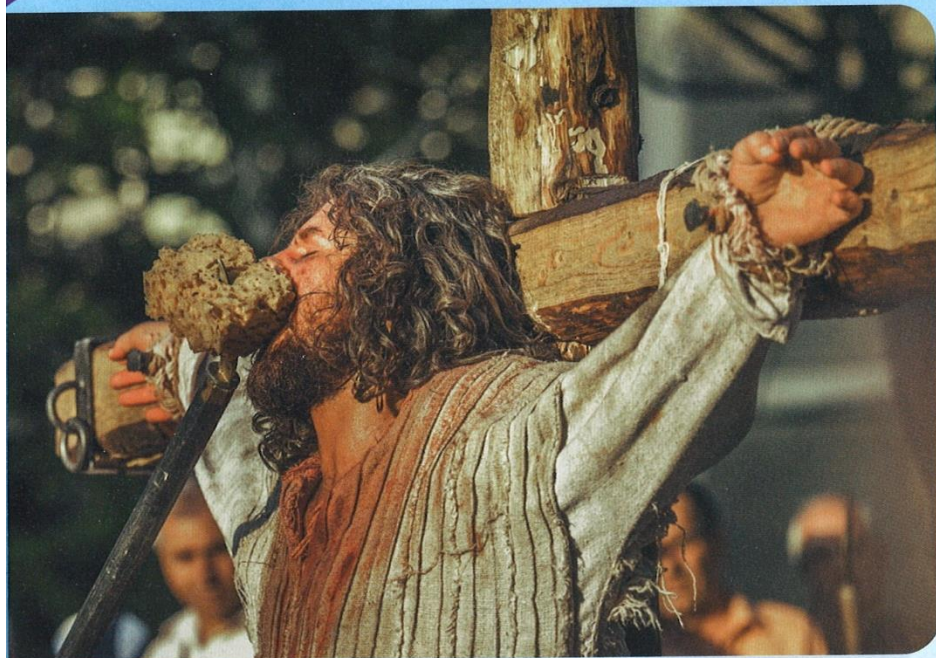
V dopise svému příteli, otcí Tomášovi, píše: „Uvěřil jsem a už jsem nechápal, jak jsem mohl dřív nevěřit. Navštívila mě milost, zmocnila se mě velká radost a především velký pokoj. V několika okamžicích se mi všechno vyjasnilo. Byla to velmi silná emotivní radost...“

„Žízním.“

Jan 19,28

Ježíšovo tělo, vyčerpané utrpením, sužuje žízeň. Vojáci napíchnou na hůl houbu namočenou v octě. Snad aby viděli, jak se otřese odporem... A Jan tento čin komentuje slovy, že se vše stalo, „*aby se naplnilo Písmo*“. V Žalmu 69,22 se píše: „*Když jsem žíznil, dali mi pít ocet*“. Ježíš se stále modlí slovy těchto žalmů, které shrnují bolest a utrpení každého člověka spolu s našimi nadějemi a touhami, a tak očišťují a proměňují úzkosti a potřeby lidstva v modlitbu.

Jaké myšlenky asi Ježíš vkládal do svých slov? „Mám žízeň, neboť i já jsem člověk a sdílím s vámi lidskou

slabost. Pomalu jsem stravován až do poslední kapky mého bytí, ale moje žízeň sahá dál než k vodě, která se nabírá ze studny. Je to darovaný život. Je to touha po vykoupení. Je to potřeba živé vody, která hasí žízeň prázdných cisteren světa a dává spásu. Pojďte ke mně všichni, kdo žízníte, pojdte k vodám!“

Svědkyň Matka Tereza z Kalkaty

Agnes Gonxha Bojaxhiu se narodila 26. srpna 1910 ve Skopje (dnešní Makedonie) v albánské katolické rodině. V osmnácti letech vstoupila do Kongregace misionářek Panny Marie Loretánské. O rok později je už poslána do Indie, kde skládá řeholní sliby a poté v internátní škole v Kalkatě dvacet let vyučuje dějepis a zeměpis dívky z dobrých indických rodin.

Je 10. září 1946. Cestou vlakem na duchovní cvičení pocítí své druhé povolání. Po celou cestu jí v hlavě buší jediné slovo, bolestný výkřik Ježíše na kříži: „Žízním!“ To změní její život navždy. Stane se Matkou Terezou z Kalkaty.

„*I thirst*“ (Žízním): to je napsáno na kříži v Domě Matky Terezy a v každé kapli domů Misionářek lásky, řeholní rodiny, které dala život. Sestry nosí bílé sáry s modrými pruhy, oděv chudých. Ježíšův výkřik na kříži představuje klíč k jejich spiritualitě: „*Uhasit nekonečnou žízeň lásky Ježíše na kříži k duším uskutečňováním evangelijních rad a úplným přilnutím k nezištné službě nejchudším z chudých*“.

Matka Tereza se obracela na Pána: „Ježíši, uhasím tvou žízeň! Kamkoli půjdu, budu rozsévat lásku! A nabídnu ti ji, abys uhasil svou neukojitelnou žízeň po lásce.“

„Je dokonáno!“

Jan 19,30

Ve slově, které do češtiny překládáme „dokonáno, jsou obsaženy některé jen těžko vyjádřitelné jemnější detaily.

V řeckém originále (tetelesthai) je obsažena myšlenka dovést věc ke skutečnému konci, na vrchol, do konečného bodu.

V latině toto slovo (consummatum est) naproti tomu vyvolává představu úplného dovršení a darování, jako by říkalo: „Zcela jsem se odevzdal do tvých rukou.“

Možná právě ve spojení obou těchto významů objevíme pravý smysl tohoto slova. Jako by nám

Ježíš chtěl říci: „Pro vás jsem se zcela vydal, protože v tom je hluboký smysl existence každého člověka: dát se cele a z hloubi duše. Stejně jsem udělal všechno, abych odhalil pravou tvář Boha: Bůh je Láska a jeho všemohoucnost je výhradně všemohoucností Lásky. Teď z ní bude moci každý člověk čerpat, a potom vše, co dělá, bude dokonalé, protože se podílí na proměňující moci Boha.“

Svědék Kirk Kilgour

Úspěšný volejbalista Kirk Kilgour 8. ledna 1976 při tréninku ošklivě padá: výsledkem je zlomenina dvou krčních obratlů a poranění míchy, takže nadějný sportovec zůstal trvale ochrnutý od krku dolů. Od tohoto dne se jeho život radikálně změnil; Kirk však s odvahou a mimořádnou statečností začal žít novým způsobem: postupně se stal volejbalovým trenérem, reportérem v rozhlase a v televizi, spisovatelem, hercem, začal se starat o těžce postižené.

Toto je jeho báseň, kterou přednesl herec Terence Hill před papežem Janem Pavlem II. při příležitosti Jubilea nemocných:

„Prosil jsem Boha, abych byl silný, abych mohl vykonat velkolepá díla. A On mě učinil slabým, abych zůstal pokorným.

Prosil jsem Pána, aby mi dal zdraví, abych dokázal plnit velkolepé úkoly. A On mi dal utrpení, abych je dokázal lépe pochopit.

Žádal jsem ho o bohatství, abych mohl mít všechno: učinil mě chudým, abych nebyl sobecký. Žádal jsem ho o moc, aby mě lidé potřebovali, a On mě pokořil, abych byl ten, kdo potřebuje je. Prosil jsem Boha o všechno, abych si mohl vychutnávat život. A On mi daroval život, abych dokázal všechno ocenit!

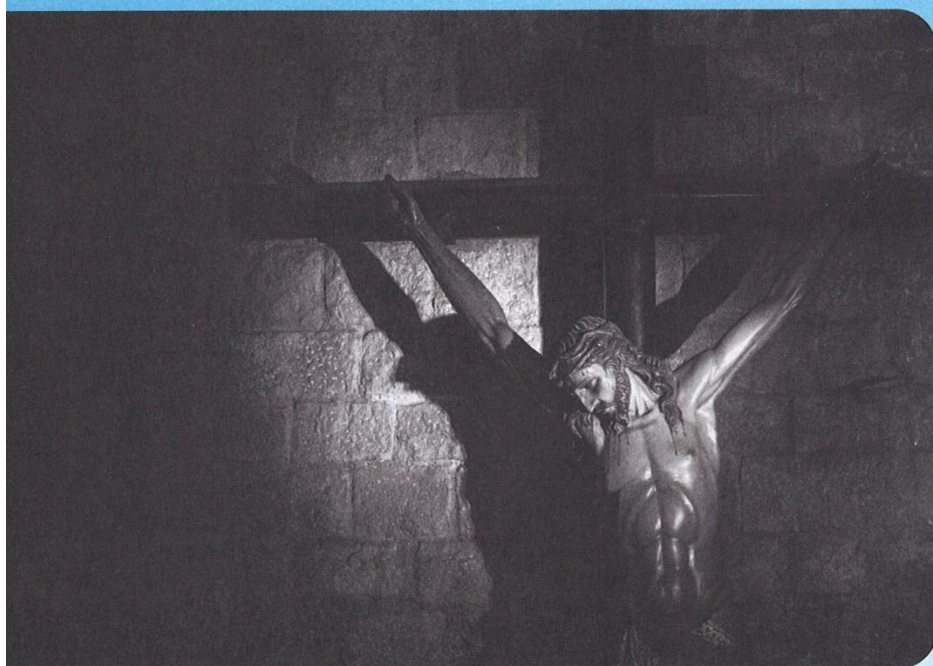
Pane, nedostal jsem nic z toho, o co jsem prosil, ale dal jsi mi všechno, co jsem potřeboval, takřka proti mé vůli.

I prosby, které jsem ani nevyslovil, byly vyslyšeny. Bud' pochválen, můj Pane! Ze všech lidí nikdo nemá to, co mám já!“

„Otče, do tvých rukou odevzdávám svého ducha.“

Lk 23,46

Ježíšova poslední věta osvětluje temnotu smrti. Tento okamžik není skokem do tmy ani do propasti nicoty: smrt je chvíle objetí s Bohem!

Jak krásná jsou Ježíšova poslední slova a jak nás mohou uklidnit! Cesta našeho života směřuje k setkání: a my se na ně musíme připravit, abychom byli připraveni a schopni na Boží objetí odpovědět.

Jistá a klidná Ježíšova odevzdanost se musí stát i naší. Stejně jako on se odevzdává do Otcovy náruče, tak i každý z nás se pomalu připravuje na odpověď na Boží pozvání, s nímž se na nás

obrací: „*Pojď, služebníku dobrý a věrný. Přijmi odměnu, která je pro tebe připravena od založení světa*“. Jak na takovou lásku odpovědět? Jistě „láskou, kterou si zvolíme a budeme ji prožívat v letech čekání“.

Svědék Jan XXIII.

Angelo Giuseppe Roncalli se narodil a byl pokřtěn v roce 1881. Celý svůj život zasvětil diplomatickým misím a práci pro církev. Bylo mu téměř 77 let, když se stal 261. papežem, přijal jméno Jan XXIII. a mnozí ho považovali za „přechodného papeže“. On se však nechal vést Duchem svatým, takže všechny překvapil a podmanil si je natolik, že se mu začalo přezdívat „dobrý papež“.

Překvapivě a odvážně ve velmi krátké době naplánoval a zorganizoval Druhý vatikánský koncil, který vdechl nový život církvi, jež se příliš uzavřela do sebe. Nedočkal se sice jeho konce, ale vytyčil jeho cestu.

Na konci života „v jedenáct hodin, poté, co přijal svaté přijímání, se obrací k přihlížejícím, kteří stále klečí, a pronáší slova nejhlubší víry: ‘Toto lůžko je oltář a oltář požaduje oběť: jsem připraven! Obětuji svůj život za církev, za pokračování koncilu, za mír ve světě, za sjednocení křesťanů. Tajemství mého kněžství spočívá v Ukřižovaném. Ty rozpažené ruce říkají, že zemřel za všechny, a nikdo není jeho láskou a jeho odpuštěním odmítnut.’“

Otec Comastri říká: „Pouze s Ježíšem je možné zemřít s úsměvem, zpěvem a cítit radostnou melodii blízkého ráje. Modleme se, aby i naše smrt byla taková.“

